

Zondag 6 maart - Alles komt goed?!

Lezing: Lucas 4 : 1 - 13

Alles komt goed?! Dat is het thema voor de 40 dagen tijd van Kerk in Actie. Alles komt goed. We zeggen deze woorden soms wel erg gemakkelijk tegen elkaar. Terwijl we weten dat de realiteit weerbarstiger is. Het is niet altijd makkelijk om te geloven in een hoopvolle toekomst.. Denken we de corona epidemie zo'n beetje onder controle te hebben, barst er een oorlog uit, zo direct in onze nabijheid.

Alles komt goed?! Het is een oproep om nú op te staan en bij te dragen aan een wereld waarin het al beter zal worden. Het is gericht op de toekomst, waarvan we geloven dat die goed zal zijn.

Dat zien we ook in de schikking van deze veertig dagen. We proberen ons in deze dagen op God te richten. Het riet wijst naar boven en het herinnert ons aan de tijd die achter ons ligt: zomer, herfst en winter. De pot is smal van onderen en breed van boven: een ontvangende vorm als lege handen. En daarin mogen we Gods goedheid ontvangen.

Vandaag in de pot : parse primula's en tussen het riet korenaren vanwege bidzondag. Primula's worden ook hemelsleutels genoemd, zij verwijzen naar het hemelse, dat ons het vertrouwen kan sterken dat alles goed komt.

Sommigen van u weten het vast wel: ik vind de Veertigdagentijd elk jaar weer een bijzondere periode. Deze periode wordt niet bepaald door de natuur, de doorsnee kalender vermeldt haar niet eens. Deze periode wordt bepaald door de traditie van de kerk. Zoals Israël 40 jaar door de woestijn trok voordat het volk het beloofde land binnenging en Jezus 40 dagen in de woestijn verbleef voordat Hij publiek optrad, zo bezint de gemeente van Christus zich 40 dagen lang op het leven. Het leven dat als een woestijn kan zijn: onherbergzaam, eenzaam en soms koud, soms heet. En na die 40 dagen zal het Paasfeest gevierd worden. Alles komt goed?! Leven zal er zijn, ondanks alles.

Afgelopen woensdag is de 40 dagen tijd begonnen, nadat sommigen zich uitbundig hebben voorbereid op de 40 dagen als vasten tijd. En wel met het carnaval: dat betekent letterlijk: vaarwel, vlees en verwijst naar het gebruik dat men in de 40 dagentijd geen vlees at. En elke zondag mogen we vieren dat we naar het Paasfeest toeleven. Daarom tellen de zondagen niet mee in de 40 dagen.

40 is het getal dat bij voorbereiding hoort. In de joodse en christelijke traditie heeft veertig een speciale betekenis. In de Bijbel komt het getal veertig veelvuldig voor; veertig heeft betrekking op voorbereiding en verwachting. Maar ook op vasten en boetedoening, of zuivering ("quarantaine").

De zondvloed duurde veertig dagen en nachten en Noach wachtte 40 dagen voordat hij de ark opende. Mozes verbleef veertig dagen en nachten op de Sinaiberg om er de Tien geboden te ontvangen. De Israëlieten trokken veertig jaar onder leiding van Mozes door de Sinaiwoestijn. Na zijn doop vastte Jezus veertig dagen in de woestijn en werd toen verzocht door de duivel . Na zijn opstanding verscheen Jezus veertig dagen aan zijn discipelen alvorens naar de hemel te gaan.

En zo gaan wij 40 dagen op weg naar het Paasfeest. Als door een woestijn. Het zijn weken van bezinning, inkeer en nadenken. In deze weken volgen we Jezus op zijn weg.

En van morgen lezen we over de beproevingen die Jezus ondergaat. Beproeving. En dat na het hoogtepunt van de doop in de Jordaan.

Na dat moment van door God geraakt te zijn, na die woorden ‘Jij bent mijn geliefde Zoon . . .’ nu de beproeving.

Door het kwaad in persoon. De duivel. Dia-bolos, de uiteenwerper, de tweespaltbrenger. De stem die twijfel zaait. Die strikvrage stelt. De stem die de uitgesproken liefdesband tussen God en Jezus probeert te splijten, te scheuren. Een stem van buitenaf, of, een indringende stem van binnenuit. ‘Als je Gods Zoon bent . . .’

Meteen wordt de twijfel gezaaid. Ben je wel dat geliefde kind? Laat het dan eens zien.

En om die beproevingen te weerstaan citeert Jezus telkens uit het Bijbelboek Deuteronomium.

De eerste verleiding is die van de onmiddellijke behoeften bevrediging. ‘Als je de Zoon van God bent, beveel die steen dan in een brood te veranderen.’

Gewoon zorgen dat je krijgt waar je trek in hebt, of waar je behoefte aan hebt. Maakt niet uit hoe. Maar Israël had in de woestijn geleerd, dat het wél uitmaakt hoe. Door het manna, het brood uit de hemel, hadden ze geleerd niet te graaien, niet te hamsteren, maar te delen en te vertrouwen op de gave van het dagelijks brood. Die opdracht, die woorden van vertrouwen en delen, daar doelt Jezus op, wanneer hij antwoordt: De mens leeft niet van brood alleen.

De tweede verleiding is die van de macht. De duivel laat Jezus alle koninkrijken van de wereld zien. ‘Als je voor mij buigt,’ zegt de duivel, ‘geef ik je de macht over dat alles.’ Het antwoord van Jezus echter, spreekt niet van macht, niet van heersen, maar van dienen. ‘Er staat geschreven: Aanbid de Heer uw God, vereer alleen Hem.’ Eerst de verleiding van het brood: de onmiddellijke behoeftebevrediging, de focus op het consumeren. Dan de verleiding van de macht, de ongebreidelde machtshonger, die tweespalt brengt en strijd. We zien er in onze dagen genoeg van.

De derde verleiding is subtiel. Jezus op het dak van de tempel - geen betere plek te bedenken. Weer dat twijfel zaaiende zinnetje: ‘Als je de Zoon van God bent - als dat echt zo is- spring dan naar beneden.’

En daarop citeert de duivel de Psalm die wij ook zongen, Psalm 91: ‘Want er staat geschreven: Zijn engelen zal Hij opdracht geven om over u te waken. En ook: op hun handen zullen zij u dragen, zodat u uw voet niet zult stoten aan een steen.’

Dat is echt een valse, een -gemene verleiding. Waar juist mensen in diepe crisis gevoelig voor zijn, mensen die echt wanhopig zijn. En het lijkt ook nog eens heel gelovig: je geheel en al op God verlaten en op zijn engelen; je laten vallen in Gods hand.

Voor de derde keer antwoordt Jezus met woorden uit het boek Deuteronomium, waar staat: je zult de Eeuwige niet op de proef stellen. Jezus gaat er niet meer op in. Hij gaat de weg die God van Hem vraagt, Hij zal gaan naar Jeruzalem.
Die weg zullen wij volgen.
Ook in deze verwarrende tijden.

We worden allemaal in beslag genomen door het wereldnieuws, door berichten van oorlog en vernieling en van wanhopige mensen op de vlucht. De angst van dood en vernietiging waait ons tegemoet. Mensen maken zich zorgen. Er is zoveel onzekerheid, en ook onmacht. Tegelijk gaan we in de kerk de veertigdagentijd in, we zijn op weg naar Pasen. Het verhaal van lijden, sterven en nieuw leven – het keert ieder jaar terug, het is steeds weer ook – hoop ik – een verhaal om je aan op te trekken, om moed te houden. Dit jaar kunnen we de Veertigdagentijd als zwaarder beladen dan andere jaren ervaren Goddank lijkt de coronapandemie op haar retour en kunnen we, ook als kerkgemeenschap, elkaar weer ontmoeten en weer samen zingen. Alles lijkt weer gewoon te worden. Toch kunnen we niet doen alsof er in de afgelopen 2 jaar niet heel veel is gebeurd. Want wat een verdriet is er geweest. En eenzaamheid. En wat stonden sommige mensen in onze samenleving van tijd tot tijd fel tegenover elkaar.

En nu worden we in deze Veertigdagentijd heel concreet bepaald bij het kwaad van macht, geweld, vernietiging en dood door de oorlog in Oekraïne, met alle gevolgen van dien, ook voor de rest van Europa. De Veertigdagentijd wordt daardoor gekleurd. Deze tijd is de opmaat naar Pasen. Kwaad, onrecht, schuld, lijden en dood mogen niet verzwegen worden, maar moeten genoemd worden. Hoe snel en gemakkelijk winnen neerslachtigheid en cynisme het van hoop en van het licht van Pasen. De Veertigdagentijd daagt ons uit om gelovig te leven. Onze toekomst te richten op God en onze medemens. Om de nacht eerlijk onder ogen te zien. Niet als een alles verslindend donker gat, maar als begin van de nieuwe dag, als opmaat naar Pasen.

In de verwachting dat alles, inderdaad uiteindelijk, alles, goed zal komen.

Dat die verwachting ons zal dragen in de komende 40 dagen.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger